

ROLNIK

Nr. 16

DODATEK POŚWIĘCONY SPRAWOM ROLNICZYM ORGAN T.R.P.

Rok III

KOMUNIKATY T.R.P.

Komunikat Nr. 129.

Przechodząc koło ogrodów bardzo często spotkać można berberys, roślinę, której hodowanie jest ustawowo wzbronione z uwagi na rozsiewanie przez niego rdzy zbożowej.

Wobec powyższego przypomina się właścicielom sadów o obowiązku wytepienia tej rośliny.

Komunikat Nr. 130.

TEPIENIE OSTU.

Z dniem 1 maja 1931 weszło w życie rozporządzenie Ministra Rolnictwa z dnia 27. 5. 33. o tępieniu ostu. Rozporządzenie to nakazuje posiadaczom wzgl. użytkownikom gruntów tępienie ostu przez wyrwanie wzgl. usunięcie go w inny sposób, a przedewszystkiem nie wolno dopuścić do okwitnięcia ostu.

Powyzsze zarządzenie obejmuje przymus tępienia ostów następujących: Oset polny (*Cirsium ervense*) oset lancetowaty (*Cirs. lanceolatum*) oset siny (*Cirs. zanum*) oset łąkowy (*Cirs. rivulare*) oset zwisty (*Carduus nutans*) oset kędzierzawy (*Card. crispus*) i oset nastroszony (*Carol acanthoides*)

Z uwagi na to, że organa policyjne będą w b.m. roku z większym nateżeniem pilnować wykonania tego zarządzenia, wobec tego Towarzystwo Rolnicze Powiatowe przypomina o powyższym zawczasu swoim członkom, ażeby się nie narazili na kary, które wymierza się na podstawie przepisu rozporządzenia Prez. R. P. z dnia 19. 11. 1927 o zwalczaniu chorób roślin.

Komunikat Nr. 131.

DOZÓR NAD MLEKIEM

Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 9 grudnia 1932 r. o dozorze nad mlekiem, reguluje warunki produkcji mleka i jego wytworów. Postanowienia tego rozporządzenia w szeregu przepisów stawiają wymagania rolnikom co do utrzymania obór, pomieszczeń do przechowywania mleka, naczyń i przyrządów.

Pożądaniem jest przeto, aby rolnicy w dążeniu do produkcji mleka higienicznego, zapoznali się i zastosowali podane wskazówki, a temsamem podnieśli jakość wytwarzanego mleka.

Komunikat Nr. 132.

KOMUNIKAT

Toruń. Wojewódzkie Biuro do Spraw Finansowo-Rolnych podaje do wiadomości, że wszystkie Starostwa otrzymały już zarządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych, wydane na podstawie art. 3 ust. 4 pkt. 3 i 4 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 841) o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych w sprawie wydawania przez starostów zaświadczeń w związku z zaliczeniem gospodarstw do grupy A, B lub C. Zaświadczenia powyższe dotyczyć będą po pierwsze obszaru gruntów objętych parcelacją, jeżeli znajdują się one w faktycznym posiadaniu nabywców i jeżeli zostały co do nich zawarte przedwstępne umowy sprzedaży. Zaświadczenia takie nie są wymagane jeżeli odnośnie parcel. zawarte zostały właściwe umowy sprze-

daży. Po drugie zaświadczenia starostów określać będą obszar nieużytków wchodzących w skład danego gospodarstwa. Zaświadczenia te wydawać będą starostowie na podstawie materiałów, znajdujących się w posiadaniu Starostwa, Urzędu Skarbowego lub też dostarczonych przez zainteresowanego. W razie jeśli materiały te nie wystarczą, starosta może wysłać delegata celem stwierdzenia istotnego stanu rzeczy na miejscu, względnie może oprzeć się na zaświadczeniu wójta. Zarządzenie jednocześnie określa, co należy rozumieć pod pojęciem nieużytków, a mianowicie lotne piaski, bagna, mokradła, strome stoki i parowy, skały, szutrowiska, okopy, doły po żwirze, torfie, glinie, piasku itp. oraz grunty pod wodami zamkniętymi i otwartymi nieużytkowanymi w celach hodowli ryb lub rybołówstwa. Do nieużytków nie będzie można zaliczyć: gruntów podlegających obowiązkowi stałego utrzymania w kulturze leśnej, dróg, rowów, podwórz, parków i terenów zabudowanych. Stwierdzony na podstawie powyższych zaświadczeń obszar gruntów rozparcelowanych, względnie nieużytków nie będzie zaliczany do ogólnego obszaru gospodarstwa przy ustalaniu, do jakiej grupy należy zaliczyć dane gospodarstwo.

Odpowiedź:

Orzeczenie urzędu rozjemczego tylko w przypadkach następujących:

- 1) jeżeli urząd rozjemczy przekroczył zakres swej działalności,
- 2) jeżeli pogwałcono istotne przepisy postępowania,

3) jeżeli orzeczenie jest niezrozumiałe lub sprzeczne z prawem,

4) jeżeli nie zostały należycie wyświetlone okoliczności sprawy, mające wpływ stanowczy na rozstrzygnięcie,

5) jeżeli zachodzą przyczyny, które stanowią podstawę do skargi o wznowienie postępowania,

6) Skargę o uchylenie orzeczenia należy wnieść za pośrednictwem urzędu rozjemczego do sądu okręgowego w ciągu dwóch tygodni od doręczenia orzeczenia. Właściwy jest sąd okręgowy, znajdujący się w siedzibie wojewódzkiego urzędu rozjemczego,

7) Z orzeczeniami zrównane są postanowienia kończące postępowanie.

ZA ZARZĄD T. R. P.

(—) Wl. Klimek, prezes

(—) J. Ewertowski, instruktor

KOMORNICY NIE MAJĄ PRAWA EGZEKWOWAĆ DŁUGÓW ROLNICZYCH ROZŁOŻONYCH Z MOCY PRAWA.

Rozporządzenie z października roku ubiegłego rozłożyło wszelkie długi prywatne rolników na 28 rat półrocznych i to z mocy samego prawa bez żadnych wniosków.

Pomimo jednakże tego, do Pomorskiego Towarzystwa Rolniczego napływają stale zażalenia rolników, iż komornicy z polecenia wierzycieli wszczynają egzekucje u rolników, twierdząc, że nie wiedzą czy dany dług jest rolniczy i czy dłużnik, aczkolwiek mieszkający na wsi, jest rolnikiem. Aczkolwiek egzekucje takie nie dochodzą do skutku, gdyż rolnik udaje się pod opiekę urzędów rozjemczych, to jednak powstają wysokie koszty, które spadają na rolnika.

Wobec tego Pomorskie Towarzystwo Rolnicze przypomina członkom Kółek Rolniczych okólnik Ministerstwa Sprawiedliwości z 7 lutego 1935 wyjaśniający sposób postępowania komorników wobec nowego ustawodawstwa oddłużeniowego. Stosownie do tego okólnika komornik winien z urzędu zbadać czy dłużnik zamieszkały na wsi jest rolnikiem, czy dług powstał przed 1 lipca 1932 r. O ile stwierdzenie to będzie pozytywne to komornik winien odmówić wykonania czynności egzekucyjnych i wydać postanowienie niedopuszczalności do egzekucji. Jeżeli natomiast okoliczności te nie dadzą się stwierdzić, wówczas komornik winien z urzędu wezwać wierzyciela do przedłożenia odpowiednich dokumentów, lub przedstawienia orzeczenia Urzędu Rozjemczego, ustalającego te okoliczności.

W wypadku, gdyby komornik nie stosował się do tych przepisów, dłużnik rolnik winien w przeciągu dni 7 wnieść do sądu skargę na czynności komornika i żądać ponoszenia przezeń wszelkich kosztów.

Bliższych szczegółów w tej sprawie udzielają członkom Kółek Rolniczych instruktorzy Towarzystw Rolniczych Powiatowych.

ULGI W SPŁACIE SAMOISTNYCH DANIN KOMUNALNYCH

Ważny dla rolników termin 15-go czerwca 1935 r.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie spłaty zaległości samoistnych danin samorządowych przyniosło rolnikom wielkie ulgi, które stosują się z mocy prawa bez jakichkolwiek wniosków.

Wobec tego jednak, że ma to tylko zastosowanie w odniesieniu do tych rolników, którzy nie skorzystali z ulg płynących z mocy poprzednich przepisów, Pomorskie Towarzystwo Rolnicze przypomina zainteresowanym, że rolnicy tacy powinni w terminie nieprzekraczalnym do 15-go czerwca 1935 r. wystosować pismo do właściwego Wydziału Powiatowego lub Zarządu Gminy rezygnując z dawniej przyznanych ulg i prosząc o zastosowanie przepisów nowego rozporządzenia.

Państwowy podatek gruntowy i klasyfikacja gruntów

Od dłuższego czasu toczy się dyskusja publiczna na temat czy reformę systemu podatkowego w Polsce należy przeprowadzać w okresie kryzysu gospodarczego, czy też po jego ustaniu. Okres kryzysu w sposób jaskrawy naświetlił wszystkie braki i wady, ale i dodatnie strony systemu podatkowego. Rząd doszedł do przekonania, że należy przystąpić do wielkiego dzieła reformy podatkowej, czyniąc to ostrożnie, w sposób przemyślany i etapami. Polska, poza skutkami kryzysu, ma jeszcze w odróżnieniu od innych państw europejskich specjalne trudne warunki życia gospodarczego (zniszczenia wojenne, okres wojny zakończony dopiero w 1921 r.) a system skarbowy, oparty na ustawach trzech państw zaborczych jest nie tylko różny dla b. dzielnic rosyjskiej, pruskiej czy austriackiej, ale przestarzały i niedostosowany do gruntownie zmienionych warunków politycznych i gospodarczych w naszym kraju. Wymiar, pobór lub egzekucja danin publicznych stanowi jedną z najistotniejszych funkcji państwa, głęboko sięgającą w życie ekonomiczne kraju i jego obywateli.

Specjalnie samorząd terytorjalny zainteresowany jest w systemie podatkowym, czego najlepszym dowodem jest wpływ i skutki częściowej tylko re-

formy poboru podatków w przejęciu przez Urzędy Skarbowe egzekucji danin publicznych nie tylko dla Państwa, ale i dla samorządu.

Jeżeli zmiana w systemie egzekucji podatków odbiła się tak dobitnie w pracach administracji gminnej i sołtysów i odczuta została w budżetach gminnych, to o wiele poważniejszą sprawą i zagadnieniem jest uchwalona ustawa z 26 marca br. o klasyfikacji gruntów dla podatku gruntowego. Pragniemy na tem miejscu, ustawę, jej znaczenie i skutki dokładnie omówić i wyrażamy przekonanie, że wywoła ona pożądaną dyskusję zwłaszcza działaczy i praktyków samorządowych. Konieczność przeprowadzenia reformy podatku gruntowego na terenie całej Polski została powszechnie uznana i uważana jest, jako jedno z najpilniejszych zagadnień i to tak z punktu widzenia ogólnopaństwowego, samorządu terytorjalnego, jak i interesów większości obywateli-rolników. Podatek gruntowy jest podstawą dla obciążenia podatkowego rolnictwa wogóle, przedewszystkiem drobnego, związany jest przeto ściśle z główną gałęzią produkcji gospodarki polskiej i z interesami gospo-

darczemi rolników. Od rozwoju rolnictwa i przewyciężenia ciężkiego kryzysu zależy dobrobyt kraju, dlatego sprawa reformy zasadniczego podatku, jest zagadnieniem państwowem.

Jest także ważnem zagadnieniem samorządu terytorjalnego, boć przecie budżety gminne i ich realność po stronie dochodowej zależne są od wpływów z podatku gruntowego. Wysokość podatków samorządowych w stosunku do państwowego podatku gruntowego wynosi w różnych dzielnicach od 75% do 300%. Projekt rządowy przedłożony w lutym br. Sejmowi stwarzał reformę samego podatku gruntowego, Sejm stanął na stanowisku, że na razie należy ustalić zasadnicze podstawy dla przyszłego podatku od gruntów. To też ustawa z dnia 26 marca br. o klasyfikacji gruntów dla podatku gruntowego określa najniższą i najwyższą granicę obciążenia jednego hektara, klasyfikację gruntów i tabelę klas gruntów, z usunięciem sprawy samego wymiaru, poboru i podziału wpływu z podatku gruntowego. Obecny podatek gruntowy opiera się na czterech różnych systemach pozostałych w spadku po zaborcach, poprawianych dorywczo i częściowo przepisami zawartymi w różnych ustawach polskich.

Państwowy podatek gruntowy w b. Królestwie Polskiem oparty jest na ustawach z lat 1866. 68, 72, które rozróżniają podatek gruntowy dworski, z gruntów włościańskich i z gruntów w osadach. Za podstawę wymiaru w podatku gruntowym dworskim służy uproszczony kataster zawarty w księgach hipotecznych poszczególnych dóbr. Jednostką pomiaru jest 300-prętowy mórg miary nowopolskiej, a grunta dzielą się na pięć klas. Podatek ten składa się z podatku głównego i 60% podatku dodatkowego, wedle taryfy ustalonej odrębnie dla każdego powiatu. Podatek gruntowy włościański pobierany jest od wszystkich gruntów nabytych przez włościan na skutek ukazu z roku 1864 i umieszczonych w tabelach likwidacyjnych. Właściciele gruntów włościańskich nie są opodatkowani indywidualnie, lecz cały obszar traktowany jest jako jednostka podatkowa, należność podatku gruntowego ustanowiona na każdą wieś rozkłada się na poszczególnych płatników na podstawie uchwały zebrań rad gromadzkich. Poszczególne grunty zalicza się do jednej z czterech klas, zależnych od rodzaju kultury. Jak z tego widzimy w b. Królestwie Polskiem podatek gruntowy dworski, włościański i z osad nie opiera się ani na ścisłych pomiarach poszczególnych parcel, ani na obliczeniu dochodu, ale na prymitywnem, jakże często niesłusznem zaliczeniu do jednej z klas. W tym stanie ustawodawstwo polskie poczyniło nieznaczne zmiany przez uzupełnienie w 1920 r. przepisów rosyjskich, dotyczących klasyfikacji i poboru podatku gruntowego.

W czterech województwach kresowych i 5 powiatach białostoczczyzny podatek opiera się na ustawie z 1884 r., która nie rozróżnia gruntów dworskich i włościańskich. Kontyngent podatku wyznacza się dla każdego powiatu, a zależny jest od ogólnej ilości gruntów użytkowych i od przeciętnej stopy podatkowej, ustanowionej z jednej dziesięciny. Rozporządzeniem Rady Ministrów z 1923 i 24 r. uregulowano pobór podatku gruntowego dla kresów i ustanowiono dwie taryfy, jedną dla gruntów, sadów i łąk, drugą dla pastwisk i lasów.

W Małopolsce podatek gruntowy jednolity dla gruntów dworskich i włościańskich (ust. z 1896 r.) oparty jest na katastrze, a obliczany odrębnie dla każdego powiatu. Za podstawę klasyfikacji przyjęto podział na 10 rodzajów uprawy, a w obrębie każdego rodzaju poszczególne klasy, nie więcej niż 8. Przedmiotem podatku jest czysty dochód katastralny, osiągany trwale z każdego gruntu, po potrąceniu kosztów produkcji i administracji.

W Wielkopolsce i na Pomorzu wymiar podatku opiera się na mapach posiadłości, a więc na katastrze i na czystym dochodzie, obliczanym dla każdej parceli oddzielnie. Grunty są tu zakwalifikowane do jednej z ośmiu klas urodzajności. Podatek gruntowy w b. dzielnicy pruskiej został ustawą 1893 r. przekazany związkom komunalnym, które go wymierzają na podstawie wymiaru idealnego w postaci dodatków do katastralnego podatku. Ustawodawstwo polskie wprowadziło napowrót opodatkowanie gruntów na rzecz państwa w tej formie, że na podstawie katastralnego podatku gruntowego, jako idealnego, wymierzonego przez państwowe władze, ustala się dochód z gruntów i idealny podatek, wynoszący 9—10% dochodu.

Podaliśmy rozmyślnie obraz istniejącego ustawodawstwa w sprawie podatku gruntowego na ziemiach polskich i 4 różne systemy, aby zorjentować jak dalece ważną i pilną sprawą stała się reforma tego podatku. Przy wymiarze i poborze podatku gruntowego, w którym zainteresowane jest 70% ludności państwa nietylko sam stan prawny, ale i inne okoliczności wpłynęły na nierównomierność w obciążeniu podatkowem, a często i wiele nieodpowiednich wymiarów. Klasyfikacja gruntów i oznaczenie stawek podatkowych dla poszczególnych powiatów b. Królestwa Polskiego miało miejsce w latach 1860—64, a sumy dochodu katastralnego uwidocznione w katastrach gruntowych b. zaboru austriackiego i pruskiego ustalone zostały w połowie ubiegłego stulecia. Od tego czasu nastąpił gruntowny przewrót w stosunkach politycznych i ekonomicznych kraju. Powstało Państwo Polskie, jego siła zbrojna przekreśliła granice państw zaborczych, w ustawodawstwie, w nastawieniu ludności do własnego Skarbu, w rozbudowie samorządu terytorjalnego i w praktyce władz administracji podatkowej nastąpiły zasadnicze zmiany. Zmieniła się i rozwinęła sieć kolei żelaznych i dróg bitych, nastąpił wielki rozwój miast, powstały nowe ośrodki przemysłowe. Okoliczności te wpływały na dochodowość gospodarstw rolnych i gruntów, zależało to jednak od czynników zewnętrznych, a nie od podniesienia kultury rolnej, czy stworzenia lepszej organizacji zbytu produktów przez właścicieli gruntów.

Okoliczności te stworzyły jednomyślną opinię i decyzję Rządu i Sejmu, znajdujące wyraz w ustawie, o nowej klasyfikacji gruntów w całej Polsce, jako podstawy do słusniejszego i lepszego wymiaru podatku gruntowego. Ustawa z 26 marca br. postanawia o klasyfikacji gruntów, a odłącza sprawę reformy samego podatku gruntowego. W ten sposób współdziałanie rolników i samorządu gminnego w pracach technicznych powinien być najpełniejszy i najszerszy, gdyż klasyfikacja nie będzie łączyła się bezpośrednio z wymiarem podatku, a da napewno materiał przy ocenie wartości ziemi dla celów kredytowych i przy pracach komasacyjnych.

Samorząd gminny z tych względów jest wybitnie zainteresowany w przeprowadzeniu ustawy o klasyfikacji gruntów, a udział związków samorządowych w pracach technicznych i kosztach określa art. 8 ustawy. Stanowi on o tym, że koszty związane z przeprowadzeniem pomiarów i klasyfikacji gruntów ponosi Skarb Państwa, a tylko koszty podróży i diet członków powiatowych komisji klasyfikacyjnych z ramienia związków samorządu terytorjalnego ponoszą związki. Właściciele gruntów i stali użytkownicy obowiązani są do bezpłatnych świadczeń w naturze przy przeprowadzaniu pomiarów i badaniu ich gruntów, w stosunku do gruntów, wchodzących w skład podatkowych jednostek zbiorowych w b. zaborze rosyjskim obowiązek ten ciąży na gromadach.

Celem ustawy jest sprawiedliwe zaliczenie gruntów do pewnej kategorii, a stanowisko Rządu dążące do stworzenia jednolitego systemu ustalania globalnej sumy podatku gruntowego, który dopiero na całości ziemi zostanie rozłożony zmusza nas do podkreślenia, że przyczynienie się i sprzyjanie możliwie prawdziwemu zaklasyfikowaniu gruntów leży w interesie samych rolników, a więc i w interesie gmin i gromad.

GRZYBY SUSZONE JAKO PRODUKT HANDLU.

Rozpowszechniona opinia, jakoby Polska posiadała wielkie ilości grzybów, wymaga pewnej korekty, zwłaszcza w odniesieniu do gatunku t. zw. grzybów prawdziwych — berowików, gdyż stosunkowo często spotykamy się ze zjawiskiem braku produktu na rynku wewnętrznym, a co zatem idzie ze znacznym wzrostem cen i importu grzybów suszonych z Rosji.

Przyczyna tego tkwi w tym, że towar jest nieodpowiednio przygotowany, pochodzi z domowego suszenia przez ludność wiejską, skutkiem czego artykuł ten jest ogromnie zróżniczkowany pod względem jakości. Eksport grzybów suszonych kierowany jest głównie do Niemiec i Stanów Zjednoczonych, które to kraje łącznie pochłaniają od 50 do 70 proc. całego eksportu. Należy zwrócić uwagę, że grzyby suszone (w t. zw. sposób polski i rosyjski) w całości nie wszędzie są znane i używane. W Europie zachodniej i południowej oraz w państwach zamorskich i kolonjach są konsumowane jedynie grzyby krajane, i na ten rodzaj niewątpliwie możnaby znaleźć jeszcze szeroki zbyt. Towar tego rodzaju jest produkowany jedynie na Pomorzu.

Wypadałoby zainteresować szersze rzesze drobnych rolników tem zagadnieniem. (P. A. A.)

POLSKA MA PONAD 33 MILJONY LUDNOŚCI.

Główny Urząd Statystyczny ogłosił dane, dotyczące ruchu naturalnego ludności w IV-tym kwartale i w całym roku 1954. Liczba zarejestrowanych małżeństw wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim i wyniosła w 1954 r. 277.255 (w 1953 r. 275.874); liczba urodzeń żywych wzrosła również, wynosząc 881.615 (868.675). Wzrosła także liczba zgonów do 479.684 (466.210), w tem zgonów niemowląt 123.922 (111.229). Przyrost naturalny pozostał prawie bez zmiany: 401.931 wobec 402.465 w 1953 r.

W przeliczeniu na 1.000 mieszkańców liczby powyższe dają: małżeństw 8,55 (8,54), urodzeń 26,54 (26,46), zgonów 14,44 (14,20), przyrostu naturalnego 12,10 (12,26); śmiertel-

ność niemowląt, mierzona liczbą zgonów niemowląt w stosunku do 100 urodzeń żywych wyniosła 14,1 wobec 12,8 w 1953 r. — Zaznaczyć należy, że w r. 1953 śmiertelność niemowląt była wyjątkowo niska; w roku 1954 zaś wróciła ona do poziomu, na którym utrzymywała się w latach 1950—1952.

Na podstawie powyższych danych, po uwzględnieniu statystyki wychodźstwa, dokonano szacunku ludności Polski na dzień 1 stycznia 1955 r. Ludność Polski wynosi według tego szacunku 33 miliony 221 tysięcy osób, z czego na województwa centralne przypada 13 milionów 910 tysięcy, na wschodnie 5 milionów 811 tysięcy, na zachodnie 4 miliony 672 tysiące i na południowe 8 milionów 828 tysięcy.

UWAGA! PROSIMY O TEM ZAWIADOMIĆ WSZYSTKICH, KTÓRZY MAJĄ RADJOAPARATY!

Wydział Rolny Polskiego Radja podaje do wiadomości wszystkich słuchaczy rolników, że począwszy od 9 czerwca do 31 sierpnia włącznie wobec zmiany programu ramowego rozgłośni warszawskiej, ulegną również zmianie godziny nadawania audycji rolniczych według następującego rozkładu:

W niedzielę (każdą) o godz. 14.57 nadawane będą wiadomości meteorologiczne rolnicze. O godz. 15—15.10 pogadanka rolnicza. O godz. 15.22—15.35 Przegląd rynków produktów rolnych. O godz. 15.45—16 pogadanka rolnicza. Wszystkie inne audycje rolnicze, jak: Skrzynka rolnicza, Wiadomości rolnicze, Nowiny leśne, Kącik dla młodzieży wiejskiej, Przegląd prasy rolniczej itp. nadawane będą w pozostałe dni tygodnia codziennie o godz. 20—20.10.

ZALÓŻ SOBIE RADJO.

Obecnie wieś może już korzystać z wszystkich dobrodziejstw radja, ponieważ opłaty za abonament radjowy dla drobnych rolników zostały obniżone. Tylko 1 złoty miesięcznie płaci dziś drobny rolnik za używanie radja, choć korzyści, jakie ma z tego, są warte wiele dziesiątek złotych. — Każdy rolnik ma możliwość dziś kupić sobie radjo, gdyż są w sprzedaży nowe, tanie i dobre odbiorniki radjowe dla wsi ECHO. — Kupić je można na roczne splaty zaledwie po 2 złote miesięcznie. Za tę kwotę otrzymuje się odbiornik radjowy wraz ze słuchawkami, anteną i całkowitym materiałem do założenia.

Informacyj i ułatwień udzielają urzędy gm., sołtysi, kom. kasy oszczędności i organizacje społeczne.

JAK SAMEMU ZORJENTOWAĆ SIĘ, GDY ODBIORNIK RADJOWY PRZESTAJE DZIAŁAĆ LUB ŹLE DZIAŁA.

Rozpoznanie i usuwanie uszkodzeń w odbiorniku radjowym sprawa duże trudności początkującemu radjoamatorowi. W dzisiejszym numerze podamy kilka przyczyn które uniemożliwiają odbiór radjowy, a których wykrycie i usunięcie pozwoli każdemu na poprawienie swego odbiornika.

ANTENA. Antena może być zerwana, nie połączona z odbiornikiem, źle założona, słabo naciągnięta, może być za długa lub za krótka. Antenę zadługą poznaje się po tem, że odbiór na falach długich jest dobry, zaś stacje o falach krótkich słabe. Przy antenie zakrótkiej zachodzą zjawiska odwrotne. Antena musi być umieszczona prostopadle do linii prądów silnych, możliwie wysoko i starannie izolowana.

UZIEMIENIE. Uziemienie może być zerwane, lub wykonane wadliwie, np. drut za cienki, poprzerwany i źle połączony (nielutowane połączenia) niedostateczny kontakt z anteną (nadmierna suchość, wadliwe wykonanie). Uziemienie należy przeprowadzić możliwie najkrótsze i bez załamań.

SŁUCHAWKI I GŁOŚNIKI. Uszkodzenia słuchawek i głośników zdarzają się z powodu przerwy w obwodzie, przełamania się drucików, sznurach, złego uregulowania odległości membrany od magnesów lub zanieczyszczenie przez pył, utratę magnetyzmu. Przy zakładaniu słuchawek lub głośnika do odbiornika należy zawsze łączyć plus sznura z gniazdkiem plus. Falszywe połączenie powoduje rozmagnetyzowanie słuchawek lub głośnika.

MALY ZASIĘG. Jeżeli mały zasięg nie jest wywołany nieumiejętnością obsługiwaną, przyczyn należy szukać w lampach, antenie, uziemieniu, lub miejscowych warunkach, uniemożliwiających odbiór odległych stacyj.